

2010

PSYCHOLOGY - II (Optional)

200142

मानसशास्त्र - II (वैकल्पिक)

Standard : Degree

Total Marks : 200

स्तर : पदवी

एकूण गुण : 200

Nature : Conventional

Duration : 3 Hours

स्वरूप : पारंपारिक

कालावधी : 3 तास

Note :

पूचना :

- (i) Answers must be written either in **English** or in **Marathi**.
उत्तरे इंग्रजीमधून किंवा मराठीमधून लिहिली पाहिजेत.
- (ii) Question No. 1 is **Compulsory**. Of the remaining questions, attempt **any four** selecting one question from each section.
प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य आहे. उर्वरित प्रश्नांमधून कोणतेही चार सोडवा पण प्रत्येक विभागातून एक प्रश्न निवडून सोडविणे आवश्यक आहे.
- (iii) Figures to the **RIGHT** indicate marks of the respective question.
उजवीकडील अंक संबंधित प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
- (iv) Number of optional questions upto the prescribed number in the order in which they have been solved will only be assessed. Excess answers will not be assessed.
ज्या क्रमाने निर्धारित संख्येपर्यंत पर्यायी प्रश्नसंख्या सोडविली आहे तेवढीच प्रश्नसंख्या तपासली जाईल, अतिरिक्त उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- (v) Credit will be given for orderly, concise and effective writing.
नीटनेटक्या, संक्षिप्त व परिणामकारक लिखाणास श्रेय दिले जाईल.
- (vi) Candidate should not write roll number, any name (including their own), signature, address or any indication of their identity anywhere inside the answer book otherwise he/she will be penalised.
उत्तरपुस्तिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतः किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.
- (vii) For each slab of 10, 15 and 20 marks, the examinee is expected to write answers in 125, 175 and 250 words respectively.
प्रत्येकी 10, 15 आणि 20 गुण असलेल्या प्रश्नांची उत्तरे परिक्षार्थीकडून अनुक्रमे 125, 175 आणि 250 शब्दांमध्ये अपेक्षित आहेत.
- (viii) In case of any ambiguity, English version will be considered as authentic.
कोणत्याही प्रकारच्या संदेहाच्या स्थितीत, इंग्रजी भाषांतर ग्राह्य समजले जाईल.

P.T.O.

1. Answer *any four* of the following questions :

खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) Discuss behavioral approach for treatment of Psychological disorders.
मानसिक विकृतीच्या उपचारासाठी असलेल्या वर्तनोपचाराची चर्चा करा.	10
(b) Discuss ways to reduce prejudices.
पूर्वग्रह कमी करण्यासाठीच्या पद्धतींची चर्चा करा.	10
(c) What are the psychological consequences of population explosion ?
लोकसंख्या विस्फोटाचे मानसिक परिणाम कोणते ?	10
(d) Describe rehabilitation program for mentally retarded.
मतिमंदांच्या पुनर्वसनविषयका कार्यक्रमाचे वर्णन करा.	10
(e) Discuss various causes of crime against women.
स्त्री विरुद्धच्या गुन्हांच्या विविध कारणांची चर्चा करा.	10

www.mpscmaterial.com
SECTION - A
विभाग - A

2. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

(a) Describe various limitations of psychological test ? What precautions should be taken while interpreting their results ?
मानसशास्त्रीय कसोट्यांच्या विविध मर्यादांचे वर्णन करा. त्यांच्या निष्कर्षांचे अर्थविवरण करतांना कोणत्या खबरदान्या घ्याव्यात ?	15
(b) What are the aims of mental health ?
मानसिक आरोग्याची उद्दिष्ट्ये कोणती ?	10
(c) What is group decision making ? What is the role of leader in it ?
समूहाने निर्णय घेणे म्हणजे काय ? त्यात नेत्याची भूमिका कोणती ?	15

3. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) Discuss various types and importance of validity of a standardized tests. 15
प्रमाणित चाचण्यां यथार्थतेचे विविध प्रकार व महत्त्व यांची चर्चा करा.
- (b) Describe etiological factors of substance abuse. 10
(मादक) द्रव्यांच्या गैरवापरासंबंधीच्या घटकांचे वर्णन करा.
- (c) Discuss the role of community psychologist in social change. 15
सामाजिक बदलामध्ये समाज मानसशास्त्राच्या भूमिकेची चर्चा करा.

SECTION - B

विभाग - B

4. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) Discuss important dimensions of effective teaching. Enumerate the characteristics of an effective teacher. 15
परिणामकारक अध्यापनाच्या महत्त्वाच्या अंगांची चर्चा करा. परिणामकारक अध्यापकाच्या गुणवैशिष्ट्यांची गणना करा.
- (b) Discuss effects of heavy television watching on children. 15
अतिशयोक्त टेलिव्हिजन (दूरचित्रवाणी) बघण्याने मुलांवर होणाऱ्या परिणामांची चर्चा करा.
- (c) Describe the nature of psycho-social integration. 10
मनोसामाजिक एकात्मतेच्या स्वरूपाचे वर्णन करा.

5. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) Discuss the importance and procedure of vocational guidance. 15
व्यावसायिक मार्गदर्शनाचे महत्त्व व त्याची कार्यपद्धती यांची चर्चा करा.
- (b) Discuss the role of a psychologist in making mass media more prosocial. 15
प्रसारमाध्यमे अधिक समाजाभिमुख करण्यामध्ये मानसशास्त्रज्ञाच्या भूमिकेची चर्चा करा.
- (c) What is social learning ? Describe its role in stereotypes. 10
सामाजिक अध्ययन म्हणजे काय ? साचेबंद धारणेतील त्याच्या भूमिकेचे वर्णन करा.

SECTION - C

विभाग - C

6. Answer the following sub-questions :

खालील उपप्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) What are the important characteristics of a successful leader ? 10
यशस्वी नेत्याची महत्त्वाची वैशिष्ट्ये कोणती ?
- (b) What are the variables affecting effectiveness of an advertisement ? 10
जाहिरातीच्या परिणाम कारकतेवर प्रभाव पाडणारे घटक कोणते ?
- (c) Describe the important issues in counselling defence personnel. 10
सुरक्षादातातील कर्मचाऱ्यांच्या समुपदेशनातील महत्त्वाच्या बाबींचे वर्णन करा.
- (d) Discuss the nature and correlates of achievement motivation. 10
संपादन प्रेरणेच्या स्वरूपाची व सहसंबंधी घटकांची चर्चा करा.

www.mpscmaterial.com

7. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) Explain need hierarchy theory and critically evaluate the same. 10
गरज श्रेणीबंध सिद्धान्ताचे स्पष्टीकरण करा व सटीक मूल्यमापन करा.
- (b) Describe the psychological factors in buying behavior. 10
खरेदी वर्तनातील मानसशास्त्रीय घटकांचे वर्णन करा.
- (c) What is the role of a psychologist in maintaining motivation of police personnel ? 10
पोलिस कर्मचाऱ्यांची प्रेरणा टिकवण्या मध्ये मानसशास्त्रज्ञाची भूमिका कोणती ?
- (d) How to enhance entrepreneurship among women ? 10
स्त्रियांमध्ये नवा उद्योग-व्यवसाय सुरु करण्याची वृत्ती किंवा उपक्रयशीलता कशी वाढवता येईल ?

P.T.O.

SECTION - D

विभाग - D

8. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) Discuss various strategies useful for rehabilitation of HIV/AIDS patients. **10**
एच आय व्ही/एडस् रुग्णांच्या पुनर्वसनासाठी उपयुक्त कृतियोजनांची चर्चा करा.
- (b) Discuss psychological consequences of being socially deprived. **15**
सामाजिक दृष्ट्या वंचित असण्याच्या मानसशास्त्रीय परिणामांची चर्चा करा.
- (c) Explain in detail relationship between psychological factors and disease. **15**
मानसिक घटक व आजार यांच्या परस्पर संबंधाचे बारकाईने स्पष्टीकरण करा.

9. Answer the following sub-questions :

खालील उप-प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) Describe rehabilitation program for juvenile delinquents. **10**
बालगुन्हेगारांच्या पुनर्वसन कार्यक्रमाचे वर्णन करा.
- (b) Discuss various intervention strategies for development of socially disadvantaged people. **15**
सामाजिक दृष्ट्या उपेक्षित लोकांच्या विकासासाठीच्या विविध आंतरनिरसन कृतियोजनांची चर्चा करा.
- (c) Discuss the various causes and effects of stress. **15**
ताणाची विविध कारणे व परिणाम यांची चर्चा करा.

- o O o -